

Posudek oponenta k diplomové práci Zuzany Schwankové *Maoistická guerilla. Komparace dvou maoistických guerill ve vybraných zemích třetího světa: Maoisté v Nepálu a Světlá stezka v Peru*

Autorka práce si vybrala velice zajímavé a zároveň neobvyklé téma. Maoistická guerillová hnutí jsou totiž v českém kontextu vnímána jako cosi vzdáleného a exotického. Tomu se ostatně nelze divit, vzhledem ke zcela marginálnímu vlivu maoismu v kontextu českého politického myšlení (snad s výjimkou vlivu Egona Bondyho a některých tendencí v nedávno zakázaném Komunistickém svazu mládeže) i k tomu, že guerillovou strategií nepoužil v českém prostředí v posledním půlstoletí žádný politicky relevantní aktér. Proto může být v našem kontextu i těžko představitelné, že na území některých států mohou působit polovojskové jednotky, kontrolovat část území a dokonce způsobovat politické a společenské změny. Je zásluhou kolegyně Schwankové, že svou práci zaměřila na téma, které rozšiřuje naši představivost a vhléd do sociálně i geograficky relativně vzdálených oblastí.

Je rovněž zásluhou autorky, že si pro svou práci zvolila relativně ambiciózní komparativní rámec, kdy se pokouší „makro“-hledisko dějin daných států s „mikro“-hlediskem strategií a úspěšnosti daných hnutí. Jak sama uvádí, metoda, již si zvolila, je historicko-komparativní a komparativní (s. 6). Nároky kladené zvoleným přístupem se ovšem autorce podařilo splnit jen zčásti, a právě v tom spočívá hlavní slabina práce. Ještě specifičtěji řečeno, hlavním problémem práce je to, že se pro autorku nestala hlavní otázka, již si klade (tedy důvody, proč v Nepálu maoistické hnutí relativně výrazně uspělo, zatímco v Peru neuspělo), organizačním a selekčním principem při psaní práce. V důsledku toho práce (1) obsahuje na řadě míst encyklopedicky deskriptivní, ale z hlediska její otázky zcela irelevantní pasáže a (2) dochází k ne zcela uspokojivé odpovědi na svou hlavní otázku.

Ad 1: Celá první část práce (rozdělená do čtyř kapitol, věnovaných kulturně historickému vývoji Nepálu a Peru a vzniku a vývoji hlavních politických stran) trpí značnou povšečností či naopak zbytečnou podrobností sdělovaných informací. Jistě by obstály jako zdroj úvodních informací o dějinách či politickém stranictví v Peru a Nepálu, nejsou ale příliš dobrým základem pro komparaci, protože namísto hledání podobností či odlišností ve společenské a politické struktuře se autorka zaměřuje na historickou faktografii. Je sice hezké, že se z práce dozvíme, ve kterém městě zajal Francisco Pizarro v 16. století vládce Inků Atahualpu (s. 9) nebo v které himalájské vesnici se narodil v šestém století před našim letopočtem zakladatel buddhismu (s. 26; je třeba říci, že podíl redundantních informací je v části věnované Nepálu výrazně nižší než v části o Peru), k pochopení soudobých maoistických guerill nám to ale příliš nepomůže.

Vlastním těžištěm práce je její druhá část, v níž autorka na základě dostupné česky a především anglicky psané literatury rozebírá vývoj obou srovnávaných guerill. Je třeba říci, že ač lze autorce místy vyčíst příliš viditelnou závislost na některých pracích, tyto kapitoly jsou zajímavé a kvalitně zpracované a autorka se rovněž většinou zbavuje svého encyklopedismu, a to bez újmy na empirické bohatosti pasáží.

Ad 2: Encyklopedismus komparativního rámce pak autorce překáží v rozvinutí sofistikovanější odpovědi na její otázku než je ta, kterou předkládá: zatímco Světlá stezka byla příliš dogmatická a sektářská, což jí neumožnilo jednat se státem (a také chovat se k vesničanům způsobem, který by je nepopuzoval jako utlačující), nepálské maoisté se poučili z jejího příkladu a omezili své požadavky (s. 116). Autorka následně problematizuje pozici nepálských maoistů, když uvádí, že výsledkem jejich aktivity nebyl posun k radikálně komunistickému uspořádání, o jaké usilovali, ale změna z monarchie na republiku při současném akceptování globálně-kapitalistického rámce pro vývoj země (Tamtéž). Tato kritická analýza je dobrou kombinací rozumné ideologie guerilly a vysvětlení její faktické pozice. Autorka ale nešla ve svém srovnání dál a opominula zjevnou skutečnost, že mezi

úrovni modernizace v Peru a v Nepálu existoval zásadní rozdíl, který umožnil nepálským maoistům sehrát roli odstranitelů archaického reliktu v politické struktuře státu a provést to, co by dle jejich terminologie bylo součástí „buržoazní revoluce“ (a tedy uspět z hlediska svého politického prosazení a zároveň neuspět z hlediska vlastních původních aspirací), zatímco pro maoisty v Peru podobná možnost neexistovala. Autorka nezachytila základní rozdíly ve struktuře společností, a proto klade přílišný důraz na subjektivní faktory samotných guerill, zvolenou strategii a vzájemné poučení, aniž by prozkoumala faktory, které jim umožnily nebo neumožnily dané strategie aplikovat a daná poučení zužitkovat.

Krom těchto zásadních výtek lze mít některé drobnější. Kupříkladu nadpis jedné podčásti druhé kapitoly slibuje „přehled hlavních politických stran“ (s. 19) v Peru, avšak zachyceny jsou pouze strany levicové. Ač je to z hlediska zaměření práce možná i lepší, měla by autorka tuto selekci odůvodnit. Ne vždy se také autorce podaří zdařile interpretovat kontext jednotlivých dějů, které popisuje – např. za bojem proti školnému v Ayacuchu stála podle autorky „touha po vzdělání“ (s. 54), což je dle názoru oponenta poněkud sociologicky naivní formulace opomíjející vliv vzdělání na sociální vzestup jednotlivců v modernizujících se společnostech. Ze stylistického hlediska je zarážející používání anglicismů nebo špatně použitých ekvivalentů (v politice např. nemluvíme o „umírněném kempu“, ale táboře, viz s. 24).

Navzdory tomu, že se tento posudek coby oponentský soustředil zejména na výhrady, práci Zuzany Schwankové je třeba především ocenit. To si zaslouží nejen originálním výběrem tématu, ale i schopností položit podstatnou otázku a předložit k ní zajímavou (byť dle mého názoru neúplnou) odpověď. Autorka prostudovala značný rozsah odborné literatury a zejména v kapitolách věnovaných samotným guerillovým hnutím předložila kvalitně sestavený obrázek těchto poněkud atypických politických aktérů. Za její diplomovou práci je vidět značné množství poctivě odvedené práce.

Z druhé strany námitky, které práce vyvolává, jsou natolik závažné, že ji nemohu doporučit na známku výborně a musím navrhnout známku *velmi dobře*.

Praha, 24. ledna 2009

Ondřej Slačálek